

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การรับรู้
 - 1.1 ความหมายของการรับรู้
 - 1.2 ความสำคัญของการรับรู้
 - 1.3 กระบวนการของการรับรู้
 - 1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้
 - 1.5 การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การรับรู้

ความหมายของการรับรู้

มีนักคิดและนักจิตวิทยาที่สนใจศึกษาเรื่องการรับรู้ (Perception) และให้ความหมายไว้หลากหลายดังต่อไปนี้

กูร์ลนิก (Guralnik, 1986 : 28) ได้กล่าวถึงการรับรู้ว่าหมายถึง การแสดงออกถึงการรับรู้หรือความสามารถที่จะรับรู้ เป็นความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของ หรือคุณลักษณะ โดยวิธีการแสดงออกทางความรู้สึก (Sense) ความตระหนัก (Awareness) และความเข้าใจ (Comprehension)

บารอน และ กรีนเบิร์ก (Baron and Greensberg, 1995 ; อ้างถึงใน นพวรรณ กาญจนวรรณ, 2540 : 54) กล่าวว่าพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมา ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการตีความของบุคคลหรือเกิดจากการที่บุคคลรับรู้โลกรอบตัวของตน และตีความออกมาเป็นความคิด ความรู้สึก การตัดสินใจและพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นการเข้าใจเรื่องการรับรู้จะช่วยให้บุคคลเข้าใจกระบวนการต่าง ๆ ในองค์การทั้งทางด้านพฤติกรรมการทำงานและการสื่อสาร รวมทั้งความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อกันในขณะนั้น การได้ข้อมูลอย่างเที่ยงตรงมีผลต่อการทำความเข้าใจผู้อื่น ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ

รัชดา อุดมวิทิต (2540 : 25) ได้กล่าวถึงการรับรู้ว่าหมายถึง การตีความหมายต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่บุคคลได้ประสบโดยผ่านประสาทสัมผัสว่าสิ่งนั้นเป็นอย่างไร

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม (2547 : 'ไม่ปรากฏหน้า) กำหนดความหมายของการรับรู้ว่าเป็นสภาพทางจิตวิทยาที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ซึ่งมีความสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรม

รัจรี นพเกตุ (2548) ได้สรุปว่าการรับรู้ คือ ขบวนการประมวลและตีความข้อมูลที่อยู่รอบตัวเราที่ได้จากการรู้สึก

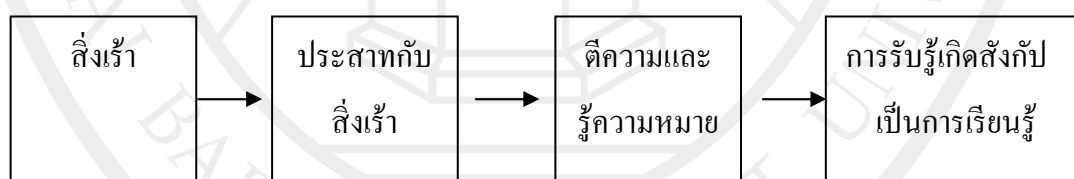
วรลักษณ์ ชีราโมกษ์ (2548 : 65) กล่าวว่าถึงกรรับรู้ คือกระบวนการที่มีการจัดหมู่และการตีความข้อมูลจากประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยการรวมกับประสบการณ์ในอดีต

อุดม ทุมโฆสิต (2554 : 18) ได้กล่าวถึงกรรับรู้ว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจในเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ในองค์กร เพราะว่าพฤติกรรมมนุษย์มีพื้นฐานมาจากการรับรู้ โลกมนุษย์เป็นเรื่องการรับรู้ ซึ่งก็คือเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมเป็นสิ่งสำคัญ จะเห็นว่า การรับรู้เป็นการวิเคราะห์ตีความเพื่อทำความเข้าใจในข่าวสารข้อมูลที่ได้รับนั้นบุคคลจะอาศัยข้อมูลที่ได้รับปัจจุบันประกอบกับสิ่งที่เคยรับรู้จากอดีตและเก็บไว้ในความทรงจำ ตลอดจนความคาดหวังของบุคคลต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตด้วย

สรุปการรับรู้ คือการตีความข้อมูลที่ได้รับจากสิ่งเร้าภายนอกผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์ทั้งอดีตและปัจจุบันของแต่ละบุคคลเป็นเครื่องมือในการแปลความหมายของการรับรู้ ทำให้การรับรู้ในเรื่องเดียวกันอาจมีความหมายแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

ความสำคัญของการรับรู้

กันยา สุวรรณแสง (2552) ได้กล่าวว่าความสำคัญของการรับรู้ ว่าเป็นการรับรู้ที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การรับรู้ทำให้เกิดการเรียนรู้และการเรียนรู้มีผลต่อการรับรู้ครั้งใหม่ เนื่องจากความรู้เดิมจะช่วยแปลความหมายให้ทราบว่าเป็นอะไร

ภาพประกอบ 2 กระบวนการรับรู้

การรับรู้มีความสำคัญต่อเจตคติ อารมณ์และแนวโน้มของพฤติกรรม เมื่อรับรู้แล้วย่อมเกิดความรู้สึกและมีอารมณ์ พัฒนามาเป็นเจตคติ แล้วพฤติกรรมจะตามมาในที่สุด ดังนั้นมนุษย์เมื่อเกิดการรับรู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วจะตีความหมายและส่งผลกระทบต่อไปยังอารมณ์ ความรู้สึก ก่อให้เกิดพฤติกรรมขึ้นในแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันไป ซึ่งการรับรู้ดังกล่าวจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งก็มีผลต่อการรับรู้ครั้งต่อไปเสมอ

กระบวนการของการรับรู้

กระบวนการของการรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่คาบเกี่ยวระหว่างความรู้สึก ความเข้าใจ การคิด การเรียนรู้ การตัดสินใจและเป็นการแสดงพฤติกรรม (สมภพ สุขกัลล. 2543 : 24)

ภาพประกอบ 3 กระบวนการของการรับรู้

สิทธิโชค วรรณสันติกุล (2548 : 45) ได้กล่าวถึงกระบวนการของการรับรู้ว่าประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอนดังนี้

1. การเลือก (Selection) เป็นกระบวนการเลือกเพื่อที่จะรับรู้สิ่งเร้าบางอย่างจากบรรดาสสิ่งเร้าทั้งหลาย
2. การจัดระบบ (Organization) โดยทั่วไปบุคคลจัดระบบสิ่งเร้าออกเป็น 2 วิธีคือ
 - 2.1 บุคคลเลือกที่จะรับสิ่งเร้า และแยกสิ่งเร้าที่เลือกออกมาเป็นส่วนที่สนใจแล้วมุ่งความสนใจไปยังส่วนนั้นเป็นพิเศษ
 - 2.2 การจัดสิ่งเร้านั้น ๆ ให้อยู่ในรูปที่ง่ายขึ้น ตัดสิ่งทีละเอียดซับซ้อนหรือสับสนทิ้งไป ซึ่งมักเป็นแนวโน้มของคนไทยทั่วไป
3. การแปลความหมาย (Interpretation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการรับรู้ โดยบุคคลจะอาศัยคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัว เช่น ทักษะคติ ประสบการณ์ ความต้องการ ค่านิยม เพื่อช่วยในการพิจารณาสิ่งเร้าภายนอกผสมผสานสิ่งเร้าเดียวกันที่เสนอต่อบุคคลต่าง ๆ บุคคลเหล่านั้นจะแปลความหมายต่างกัน

เชอร์เมอร์ฮอร์น และคณะ (Schermerhorn et.al, 2005 : 72-74) ได้กล่าวถึงการรับรู้ว่ามีลำดับขั้นของกระบวนการที่นำไปสู่การรับรู้ โดยแบ่งออกได้เป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการพิจารณาและคัดเลือกข้อมูล (Attention and Selection)

เนื่องจากในสภาพแวดล้อมรอบตัวมีข้อมูล (Information) หรือสิ่งเร้า (Stimuli) ที่บุคคลได้รับรู้ผ่านประสาทสัมผัสมากมาย ดังนั้นบุคคลจำเป็นต้องเลือกที่จะรับรู้ (Selective Screening) โดยการเลือกที่จะรับข้อมูลหรือเพิกเฉยต่อข้อมูลใด ๆ เป็นผลมาจากจิตใต้สำนึกของบุคคลนั้น

2. ขั้นตอนการจัดระบบข้อมูล (Organization)

หลังจากที่บุคคลพิจารณาเลือกข้อมูลแล้ว บุคคลก็จะทำการจัดระบบข้อมูลนั้นโดยมีแบบแผนการจัดระบบข้อมูล (Schemas) ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการทำความเข้าใจและตีความต่อข้อมูลที่รับรู้

3. ขั้นตอนการตีความข้อมูล (Interpretation)

เป็นการให้เหตุผลต่อข้อมูลที่ผ่านการคัดเลือกและจัดระเบียบแล้ว การที่บุคคลที่เลือกรับรู้สิ่งเดียวกันมีระบบการจัดข้อมูลแบบเดียวกัน บุคคลแต่ละคนก็อาจจะตีความแตกต่างกันออกไป

4. ขั้นตอนการนำข้อมูลที่รับรู้มาใช้ (Retrieval)

เป็นขั้นตอนที่เกิดจากการที่บุคคลเลือกนำเอาข้อมูลที่เคยรับรู้ซึ่งอยู่ในความทรงจำ (Memory) ของบุคคลออกมาใช้หรือแสดงเป็นพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ

ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้

ใจชนก ภาคอิต (2555 : 26-27) เสนอว่าปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของบุคคล ได้แก่ ประสบการณ์เดิม สถานการณ์ ความต้องการและหน้าที่รับผิดชอบของบุคคล โดยแบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ คุณสมบัติที่อยู่ภายในตัวของผู้รับ เช่น เพศ อาชีพ อายุ ระดับการศึกษา ความต้องการ คุณค่า ความสนใจ ประสบการณ์เดิม ปัจจัยภายนอก ได้แก่ คำแนะนำ คำสั่งสอน

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ (กมลวัฒน์ ยะลาวรรณ, 2547 : 49) แบ่งออกได้ดังนี้

1. ปัจจัยทางกายภาพของผู้รับรู้ ได้แก่ ระบบประสาทสัมผัส เช่น หู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง เป็นต้น

2. ปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพของผู้รับรู้ ได้แก่ ทักษะคิด อารมณ์ ค่านิยม ความต้องการ ความสนใจ ความพอใจ ความรู้ และประสบการณ์ เป็นต้น

3. ปัจจัยทางด้านสิ่งเร้าภายนอก ได้แก่ ลักษณะของสิ่งเร้า ความแตกต่างของสิ่งเร้า เช่น สิ่งเร้าที่มีความเข้มกว่า สิ่งเร้าที่มีความชัดเจน สิ่งเร้าที่มีการกระทำซ้ำบ่อย ๆ เป็นต้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวผู้รับรู้ แบ่งได้ 2 ด้านคือ

1.1 ด้านกายภาพ หมายถึง อวัยวะสัมผัส ถ้าอวัยวะสัมผัสสมบูรณ์ก็จะรับรู้ได้ดี ถ้าหย่อนสมรรถภาพ เช่น หูตึง ตาสั้น ก็จะรับรู้ได้ไม่ดี

1.2 ด้านสติปัญญา คือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ มีหลายประการ เช่น ความจำ อารมณ์ สติปัญญา ความพร้อม การสังเกตพิจารณา เป็นต้น

2. ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ได้แก่

2.1 ความรู้เดิม หมายถึง กระบวนการรับรู้เมื่อสัมผัสแล้ว ต้องแปลเป็นสัญลักษณ์โดยอาศัยความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราจะรับรู้ ฉะนั้นหากไม่มีความรู้เดิมมาก่อนก็จะทำให้การรับรู้ผิดไปจากความเป็นจริง

2.2 ลักษณะของสิ่งเร้า หมายถึง คุณสมบัติซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ทำให้คนสนใจที่จะรับรู้ หรือทำให้การรับรู้เกิดการคลาดเคลื่อน เช่น ความคล้ายคลึง ความต่อเนื่องของสิ่งเร้า และสภาพพื้นฐานของการรับรู้ เป็นต้น

ดังนั้น สามารถกล่าวได้ว่า การรับรู้ถือเป็นกระบวนการแปลความหมายจากการสัมผัส การรับรู้ของแต่ละบุคคลนั้นแตกต่างกันต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง และปัจจัยที่สำคัญ คือ ความสนใจต่อสิ่งเร้าซึ่งมีผลต่อการเลือกรับรู้ นอกจากนี้การจะรับรู้ได้ดีมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล เช่น อวัยวะรับสัมผัส และประสบการณ์ที่ผ่านมา

การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

พรศักดิ์ ฟ่องแผ้ว (2546 : 11-12) ได้ให้คำนิยามเจาะจงลงไปถึง “ข่าวสารการเมือง” โดยอาศัยแนวการวิเคราะห์ระบบของ เดวิด อีสตัน (David Easton) ว่าเป็นความรู้ของสมาชิกในระบบการเมือง เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวใด ๆ ในสถานะของระบบในแง่ของการใช้อำนาจหน้าที่หรืออำนาจรัฐ แบ่งสรรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม ซึ่งหมายถึงข่าวสารที่เกี่ยวกับข้อเรียกร้องและการสนับสนุนรวมทั้งข่าวสารเกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนปัจจัยนำเข้าให้เป็นผลลัพธ์ออกมาของระบบการเมืองหนึ่ง ๆ การที่บุคคลจะได้รับข่าวสารหรือส่งข่าวสาร ไปยังผู้อื่นนั้น ต้องเกี่ยวข้องโดยตรงกับการสื่อสาร การสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญของพฤติกรรมมนุษย์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ได้ใช้วิธีการต่าง ๆ ติดต่อกับคนอื่น ๆ เพื่อที่จะบอกข่าวสารข้อมูล ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด ความเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่อกัน เอเวอร์เรต เอ็ม โรเจอร์ (Everte M. Rogers) เสนอว่าการสื่อสารเป็นกระบวนการถ่ายทอดจากผู้ส่งไปยังผู้รับ โดยผ่านช่องทางซึ่งสามารถนำสารไปถึงผู้รับได้ ขณะที่ชเรมัม และโรเบิร์ต (Schramm and Roberts) เห็นว่าประเด็นสำคัญของการสื่อสารย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ การสื่อสารเป็นการแลกเปลี่ยนสัญญาณข่าวสารระหว่างบุคคลตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ของมนุษย์ ชเรมัมยังเน้นด้วยว่าสิ่งสำคัญของการสื่อสารอยู่ที่การแลกเปลี่ยนข่าวสาร ซึ่งมีความหมายกว้างขวาง คลุมตั้งแต่ข้อเท็จจริงไปถึงความคิดเห็นและสภาวะอารมณ์ของคน

การรับข่าวสารมีความเกี่ยวข้องอยู่กับความไม่แน่นอนอยู่มาก ในสถานการณ์ทั่วไป ข่าวสารจะช่วยลดความไม่แน่ใจของบุคคล กล่าวคือ การที่คนเราจะตัดสินใจรับรู้ หรือยอมรับ สิ่งของ เหตุการณ์ หรือแนวคิดอะไรสักอย่างหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะข่าวสารที่เขาได้รับ ถ้าหาก เขาได้รับข่าวสารที่เป็นประโยชน์มากเท่าไรก็สามารถตัดสินใจรับรู้หรือยอมรับง่ายเข้า ความไม่แน่ใจ ก็ลดน้อยลงไป ในกรณีตรงกันข้ามถ้าขาดข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์หรือแนวความคิดนั้น ความไม่แน่ใจก็มีมาก ทำให้ยากที่จะตัดสินใจรับรู้หรือยอมรับได้

นักรัฐศาสตร์หลายคนจัดเอาข่าวสารเป็นทรัพยากรทางการเมืองอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวกำหนดอำนาจ หรืออิทธิพลทางการเมืองของบุคคล นอกเหนือจากทรัพย์สินสมบัติ ฐานะทางสังคม ตำแหน่งหน้าที่ อำนาจหน้าที่ การศึกษา การครอบครองอำนาจรัฐ ฯลฯ ข่าวสารทางการเมืองจะมีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับความสนใจ ความกระตือรือร้นทางการเมือง ข่าวสารจะช่วยลดความไม่แน่ใจ และช่วยในการตัดสินใจมีประสิทธิภาพมากขึ้น ความรู้สึกไม่แน่ใจทางการเมือง ความรู้สึกที่ว่าตนเอง มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมือง คุณเหมือนจะเป็นที่มาที่สำคัญของความนิ่งเฉยทางการเมือง ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยจึงไม่สามารถจะเป็นไปได้ ถ้าประชาชนทั่วไปไม่มีความรู้ถึงความเป็นไปของการเมืองการปกครองบ้างเลย

จากการศึกษาของอัลมอนต์ และ เวอร์บา (Almond and Verba, 1965 ; อ้างใน พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2546 : 22-24) พบว่าความรู้สึกมีความสามารถในทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Democratic Competence) ซึ่งเป็นความรู้สึกทางการเมืองที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการมีข้อมูลข่าวสารที่เที่ยงตรงเกี่ยวกับ ประเด็นปัญหา และกระบวนการทางการเมือง รวมทั้งเกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้ข้อมูล ข่าวสารในการวิเคราะห์ทำความเข้าใจกับปัญหาต่าง ๆ การที่บุคคลมีข้อมูลข่าวสารเพิ่มขึ้นจะทำให้ บุคคลมีการประเมินคุณค่าและกำหนดข้อตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคงขึ้น เช่น ในการ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง บุคคลที่ตัดสินใจว่าจะลงคะแนนเสียงผู้ใดในระยะใกล้ ๆ กับวันเลือกตั้ง มักจะเป็นผู้ที่มีความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัคร หรือนโยบายต่าง ๆ น้อยกว่าผู้ที่ได้กำหนดข้อตัดสินใจ ของตนไว้ล่วงหน้า ถ้าจะกล่าวโดยสรุปแล้ว การสื่อสารและข่าวสารที่แต่ละบุคคลมีอยู่จะมีผลต่อ การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงในระบบการเมือง เช่นเดียวกับที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการ ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ในสังคมนั่นเอง ข่าวสารการเมืองที่แต่ละบุคคลได้รับจะทำให้เกิด ความรู้ทางการเมือง ความรู้สึกนึกคิดทางการเมือง ตลอดจนพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกัน ออกไป

อีกประการหนึ่ง ข้อตกลงเบื้องต้นทางศาสตร์ข้อหนึ่งมีว่าสิ่งต่าง ๆ จะปราศจากซึ่ง ความหมายถ้าสิ่งนั้นอยู่โดยลำพังตัวของมันเองโดด ๆ กล่าวคือเราจะรู้จักสิ่งต่าง ๆ ในจักรวาลนี้จาก

การที่สิ่งนั้นมีความสัมพันธ์ในทางใดทางหนึ่งกับสิ่งอื่น ๆ ความรู้เกี่ยวกับข่าวสารทางการเมืองของคนไทยจะไม่มี ความหมายแม้แต่น้อย หากไม่พิจารณาไปถึงหน้าที่และบทบาท หรือความสำคัญของความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเมืองที่มีต่อระบบการเมืองไทย หรือความเกี่ยวเนื่องกับกระบวนการทางการเมืองไทยในทางใดทางหนึ่ง ว่าข่าวสารการเมืองมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางการเมืองอื่น ๆ อย่างไร มีอิทธิพลต่อปัจจัยเหล่านั้นในทางใดบ้าง หรือส่งผลต่อกระบวนการทางการเมืองในแง่มุมต่าง ๆ อย่างไร ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ก่อนที่จะได้ทำการวิเคราะห์ถึงสถานะและบทบาทของความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเมืองที่มีต่อปัจจัยทางการเมืองอื่น ๆ อันเป็นการกำหนดกรอบแนวความคิดในการศึกษาและทำให้เห็นถึงความสำคัญของข่าวสารการเมืองต่อพฤติกรรมทางการเมืองและกระบวนการทางการเมืองชัดเจนยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจองค์ความรู้ทางด้านผลการศึกษาที่ตรงหรือใกล้เคียงกับหัวข้อในการวิจัย พบว่ามีเอกสารงานวิจัยดังนี้

สมยศ พงศ์จิรทีปต์ (2550 : 48-53) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ทางการเมืองของตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการศึกษาและรวบรวมผลข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธร อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 195 คน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับการเมืองของตำรวจ คือการได้รับข่าวสารทางสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น และจากสถาบันการศึกษาซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับรู้ทางการเมืองของตำรวจ ในด้านการให้การศึกษาในเรื่องการเมืองและการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยจะเห็นได้จากการมีหลักสูตรการปลูกฝังหน้าที่พลเมืองผ่านตำราการเรียนการสอนที่มีการสอดแทรกเนื้อหาด้านศีลธรรมจรรยา และวิถีประชาธิปไตยอุดมคติควบคู่กันไป การเรียนรู้หรือการให้การศึกษาทางการเมือง ได้พัฒนาเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนระดับสูงขึ้นไป กระบวนการที่ชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเมืองสู่ความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งส่งผลให้เกิดการก่อและขยายตัวของขบวนการให้การศึกษาทางการเมืองในสถาบันการศึกษาเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ สถานศึกษา ยังมีบทบาทในด้านการให้คำแนะนำ และช่วยเหลือโครงการต่าง ๆ ในกิจกรรมทางการเมือง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองระดับต่าง ๆ จัดเวทีเสวนา แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะทางการเมือง เป็นต้น ขณะเดียวกันกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตำรวจ เช่น เป็นผู้ดูแลความสงบเรียบร้อย

ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การเลือกตั้ง และเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น มีผลให้ตำรวจได้เรียนรู้ และรับรู้ทางการเมืองมากขึ้น

เกศศุดา วุฒิ (2552 : 59-67) ได้วิจัยเรื่อง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย โดยภาพรวมและรายด้านของช่องทางรับรู้ข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คนใกล้ชิด เพื่อนร่วมงานหรือหัวหน้างาน รองลงมาได้แก่ นิตยสารเกี่ยวกับการเมือง สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อเฉพาะกิจ และหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกันมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรรณวดี จำจริง (2552 : 97-100) ได้วิจัยเรื่อง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 376 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ลักษณะการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน พบว่าแหล่งข้อมูลที่นักศึกษาใช้ในการติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากที่สุด คือ โทรทัศน์ รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต สำหรับการจัดลำดับความสำคัญของแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในชีวิตประจำวัน นักศึกษาจัดลำดับให้สื่อโทรทัศน์เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในชีวิตประจำวันเป็นอันดับที่ 1 อันดับที่ 2 คือ หนังสือพิมพ์ และ อันดับที่ 3 คือ วิทยุ ตามลำดับ ความถี่ในการติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีการติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำทุกวัน ส่วนเรื่องความเพียงพอของแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ในสถานศึกษาพบว่ามีความเพียงพออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.98$) นักศึกษามีการใช้แหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.80$) นักศึกษามีความต้องการแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในรูปแบบอื่น ได้แก่ การจัดรายการวิทยุหรือเสียงตามสาย ($\bar{x} = 3.22$) เป็นลำดับแรก รองลงมา คือการจัดป้ายนิเทศ ($\bar{x} = 3.15$) และการจัดเสวนาพูดคุย ($\bar{x} = 3.13$)

2. ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในระดับที่ถือว่าผ่านเกณฑ์

จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 54.80 มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระดับที่ถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 43.60 และนักศึกษาที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองระดับดีมีเพียง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.60

3. เปรียบเทียบระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน โดยจำแนกตามเพศ พบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษาชายกับนักศึกษาหญิงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภูสิทธิ์ ขันติกุล (2553 : 307-334) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยมีเทคนิคเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็น คือแบบแบ่งชั้น เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้อย่างครอบคลุมทุกแขนง ทุกชุมชน และแบบง่าย สำหรับการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับประชาชน จำนวน 400 คน และใช้เทคนิคเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น คือแบบเจาะจง สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำชุมชน 44 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงอนุมานและวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่าประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานครมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ส่วนรายด้านพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียง 2 ระดับเท่านั้น ได้แก่ ระดับปานกลาง และต่ำ ซึ่งรายด้านที่อยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง และด้านการสนทนาเรื่องการเมือง ส่วนรายด้านที่อยู่ระดับต่ำ ได้แก่ ด้านการชุมนุมทางการเมือง ด้านการติดต่อกับนักการเมือง และด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และสถานภาพ ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม บทบาทหน้าที่ในครอบครัว และบทบาทหน้าที่ในชุมชน ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และการพัฒนาทางการเมือง ปัจจัยทางจิตวิทยาทางการเมือง ได้แก่ ความสนใจทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง และการกล่อมเกลางานทางการเมือง ส่วนปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีจำนวน 4 ตัว เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ความสนใจทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ค่านิยมพื้นฐานทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และสภาพแวดล้อมทางการเมือง ส่วนรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นลักษณะลำดับขั้นฐานเจดีย์ ซึ่งเปรียบเทียบได้ว่าการเป็นฐานเจดีย์ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ก่อนส่วนอื่น ๆ มากที่สุดและเข้าถึงง่ายที่สุด โดยเปรียบเทียบให้เห็นว่ากิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดและเข้าถึงง่ายที่สุด นั้นจะเป็นฐานของการ

สร้างประชาธิปไตย ซึ่งกิจกรรมที่ประชาชนเข้าถึงมากที่สุด ได้แก่ รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยไปเลือกตั้งผู้แทนท้องถิ่น หรือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) หรือสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) นั้นเอง ทั้งนี้ผลการวิจัยยังพบประเด็นที่น่าสนใจคือประชาชนพร้อมที่จะเลือกไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองใด ๆ เลย หากกิจกรรมทางการเมืองนั้นไม่ได้มีการบังคับโดยกฎหมาย

สุเมธ โชคยะกุล (2554 : 8-10) ได้วิจัยเรื่องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหลวง อำเภอเมืองพิบูลย์ จังหวัดพิบูลย์ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้นำชุมชนและหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนจำนวน 376 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือแบบสอบถามเชิงปริมาณ ผลการวิจัย พบว่าข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษาด้านเพศ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ส่วนมากเป็นเพศหญิง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 46-55 ปี การศึกษามีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม มีตำแหน่งมากที่สุดคือ ประชาชนทั่วไป มีระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ 10 ปีขึ้นไป วิธีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น โดยผ่านสื่อต่าง ๆ มีจำนวนครั้งของการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นที่ดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าหลวง มากกว่า 10 ครั้งขึ้นไป/ปี การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากที่สุดคือ 3-4 ครั้ง คิดเป็น 90% การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชากรผ่านสื่อต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าระดับมาก มีอยู่ 2 ข้อ คือการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเสียงตามสายหรือหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากผู้นำหมู่บ้าน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และจากเว็บไซต์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนในพื้นที่ยังไม่เห็นความสำคัญของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและยังขาดความรู้ ขาดอุปกรณ์เครื่องมือในการใช้อินเทอร์เน็ต ส่วนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ขอรับทราบข้อมูลข่าวสารจากองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมคัดค้านข้อบังคับที่กระทบต่อวิถีชีวิตและความเดือดร้อนแก่ชาวบ้าน และร่วมรับฟังการชี้แจงผลการดำเนินโครงการตามแผนพัฒนาตำบลและการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี และส่วนที่อยู่ในระดับน้อยที่สุดคือ ร่วมรับฟังการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าหลวง ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบลและอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนในพื้นที่คิดว่า การเข้าไปร่วมโครงการหรือกิจกรรม ทำให้เสียเวลาทำมาหากินและเขาได้เลือกสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไปทำหน้าที่แทนเขาแล้ว

นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนมีผลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอันได้แก่ เพศ อาชีพ ตำแหน่ง วิธีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จำนวนครั้งในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจัยดังกล่าวที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน ดังนั้นการที่ประชาชนจะรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ควรให้ความสำคัญต่อปัจจัยส่วนบุคคล จากผลการศึกษารับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนได้ข้อเสนอแนะในการศึกษาดังนี้

ทางเว็บไซต์ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหลวง ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหลวงมีเว็บไซต์ (www.thaloung.go.th) ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ควรปรับปรุงเว็บไซต์ให้น่าสนใจและนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน จัดทำโครงการอบรมการใช้อินเทอร์เน็ตเบื้องต้น ให้กับตัวแทนหมู่บ้านและผู้สนใจ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าหลวง ควรมีคอมพิวเตอร์ให้ประชาชนสามารถเข้ามาใช้งานอินเทอร์เน็ตฟรี จัดทำโครงการอาสากระจายข่าว โดยเลือกตัวแทนจากหมู่บ้านละ 2 คน มารับฟังการประชุมสภาแล้วให้นำกลับไปเล่าให้เพื่อนบ้านฟัง อาจเพิ่มช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน เช่น สถานีวิทยุชุมชน และอาจถ่ายทอดสดทุกครั้งที่มีการประชุมสภา

วรารุช พรหมทวีโชค (2555 : 59-71) ได้วิจัยเรื่อง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างเก็บข้อมูลกับผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ สำนักงานเขตในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 7 ธนาคาร ตลอดจนใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสำรวจ ศึกษา ค้นคว้าข้อมูลทางเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักการปฏิบัติงาน จรรยาบรรณของผู้บริหารและพนักงานธนาคารที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลการวิจัย พบว่าการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่าผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่มีความสนใจในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อประเภทโทรทัศน์มากที่สุด เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีข่าวสารทางการเมืองที่ทันต่อเหตุการณ์ และมีความชัดเจนทั้งภาพและเสียง รองลงมาคือ อินเทอร์เน็ต เป็นสื่อที่สามารถรับรู้ข่าวสารได้ง่ายมาก สามารถเปิดอ่านข่าวสารทางการเมืองได้ทุกที่ ทุกเวลา และหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อที่มีคอลัมน์ข่าวการเมืองนำเสนอทุกวันทันต่อเหตุการณ์ มีนักวิชาการด้านการเมืองเขียนวิพากษ์วิจารณ์ข่าวได้น่าสนใจ ชวนให้ติดตามอ่าน เป็นต้น และการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองของสื่อดังกล่าว ถือได้ว่ามีความเป็นกลาง มีการนำเสนอข่าวสารที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และประชาชนก็สามารถตรวจสอบได้

ความคิดเห็นต่อคอลัมน์ข่าวการเมืองในสื่อต่าง ๆ ผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่มีความคิดเห็นว่าคอลัมน์ข่าวการเมืองในปัจจุบันมีความน่าสนใจ ดึงดูดใจในการอ่านมาก

สื่อต่าง ๆ สามารถพัฒนารูปแบบการนำเสนอข่าวที่แปลกใหม่ทันสมัย มีคอลัมน์ข่าวการเมืองที่เข้มข้น เป็นข่าวที่มีการวิเคราะห์ ชี้แจง รายละเอียดเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองในช่วงเวลานั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน ช่วยทำให้ผู้อ่านหรือประชาชนได้รับทราบข้อมูล ข่าวสารทางการเมืองได้อย่างครบถ้วน และจากการเปิดรับและรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ถือได้ว่ามีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากข่าวสารทางการเมืองต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นเรื่องใกล้ตัว จำเป็นต้องศึกษา เรียนรู้ตลอดเวลา เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาสถานการณ์การเมือง นำมาใช้ในการตัดสินใจ การเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมือง เป็นต้น

บทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่าส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ และการให้ความสำคัญในการติดตาม สนใจรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ขณะเดียวกันผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การสนับสนุน ช่วยเหลือนักการเมือง เนื่องจากธนาคารมีการกำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในด้านการเมืองไว้อย่างชัดเจน ไม่ให้พนักงานธนาคารทุกระดับนำเงินทุน ทรัพยากรของธนาคารไปสนับสนุนนักการเมือง พรรคการเมือง ไม่ให้มีการพุดคุยเชิญชวนพนักงานธนาคารเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เป็นต้น